

стосується й чоловіків як окремої групи потерпілих.

Література

1. Потарська Н. Чому в Україні бояться слова «гендер»? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/details/28764912.html>
2. Харитонова О.В. Ключові засади гендерної політики в кримінальному праві України та основні напрями реформ щодо протидії насильству стосовно жінок та домашньому насильству: наук.-практ. посібник. Харків: ТОВ «Видавництво: Права людини», 2018. 344 с.
3. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. Відкрита для підпису в Стамбулі (Туреччина) 11 травня 2011 р. та пояснювальна доповідь. URL: <https://rm.coe.int/1680093d9e>
4. Свящук А.Л. Правовий захист ЛГБТ-спільноти. Київ: Видавництво «ФОП Голембовська О.О.», 2018. 208 с.
5. Дослідження «Економічна вартість насильства щодо жінок в Україні» (2016-2017) / UNFPA, Представництво Фонду ООН у галузі народонаселення в Україні, ГО «Український центр соціальних реформ», 2018. URL: https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Infographics_UKR_1.pdf

УДК 343.85(043.2)

Доброс А.С., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Маріупольський державний університет, м. Маріуполь, Україна
Науковий керівник: Барегамян С.Х., к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУДДІВ ЗА КОРУПЦІЙНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ

Сьогодні в умовах довготривалої фінансової та соціальної кризи особливого суспільного резонансу набуває корумпованість суддів. Корупційні правопорушення, що вчиняються суддями, загрожують та унеможливають судовий захист основних прав і свобод людини та громадянина, підривають конституційні засади верховенства права.

Зовнішньополітичний курс України, спрямований на європейську інтеграцію, зобов'язує нашу державу взяти на себе низку зобов'язань, зокрема, які стосуються проведення судової реформи та запобігання корупції. Тому проблематика особливостей кримінальної відповідальності як важливої правової гарантії боротьби з корупційними правопорушеннями в роботі суддів у контексті міжнародного досвіду є вельми вчасною та актуальною.

На підставі проведеного аналізу теоретичних засад корупційних кримінальних правопорушень (дослідження таких вчених, як О.Ф. Пасека [1], В.М. Трепак [2], О.З. Захарчук [3], М.І. Мельник [4], В.Е. Гедульянова [5], А.В. Савченко [6]), пропонуємо визначати «корупційне правопорушення, вчинене суддею» як суспільно небезпечне, винне, протиправне діяння судді, яке безпосередньо посягає на авторитет судової гілки влади, що виражається у незаконному отриманні будь-яких благ матеріального та нематеріального характеру, за які передбачено кримінальну відповідальність. До ознак кримінального правопорушення, пов'язаного з корупцією, можна віднести: перешкодження нормальному функціонуванню законної діяльності судових органів влади; заподіяння шкоди авторитету судової гілки влади; обумовленість діяння службовим становищем зазначеного суб'єкта і вчинення його всупереч цілям і завданням служби; наявність в особи, яка вчиняє корупційне правопорушення, ознак суб'єкта корупційного правопорушення (особа повинна перебувати на посаді судді); прямий умисел щодо діяння; корисливий або особистий мотив та прагнення одержати неправомірну винагороду; незаконний (протиправний) характер одержання майна, прав на нього, послуг, пільг або інших нематеріальних благ, переваг, вигод, які отримує суддя.

Особливості кримінальної відповідальності суддів за корупційні правопорушення полягають:

– в особливому порядку притягнення суддів до кримінальної відповідальності, який зумовлений наявністю недоторканності [7, ст. 49; 8, ст. 24; 9, ст. 480–4821];

– в необхідності тимчасового відсторонення від здійснення правосуддя [9, ст. 1551] для запобігання протиправній поведінці судді, що обумовлюється використанням суддею владних повноважень, особистих зв'язків та службового становища для перешкодження кримінальному провадженню;

– в обмеженні можливості застосування інституту звільнення від кримінальної відповідальності, покарання та його відбування щодо осіб, зокрема суддів, які вчинили корупційні правопорушення. Адже надаючи перевагу протидії корупційним правопорушенням, норми кримінального законодавства фактично відсувають боротьбу з іншими правопорушеннями (наприклад, посягання на життя людини) на друге місце.

Орієнтуючись на кращий зарубіжний досвід боротьби з корупцією у судовій системі (Нідерландів, ФРН, Франції, Ізраїлю, Аргентини, Японії, КНР, Швейцарії, Іспанії, Болгарії, Туреччини, Австралії та ін.) та зважаючи на значну кількість корупційних правопорушень, що вчиняються суддями в Україні, вважаємо за необхідне:

– доповнити Кримінальний кодекс України статтею 368-6 «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди суддею»;

– закріпити кримінальні правопорушення, пов'язані з корупцією, в окремому розділі Кримінального кодексу України.

Очевидно, що адекватна кримінальна відповідальність за корупційну поведінку судді та жорсткі реальні санкції, застосовані відносно корумпованих суддів, можуть бути сильним чинником, що стримує, і, як наслідок, матиме превентивний ефект.

Отже, теоретичне та практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що одержані наукові положення доповнюють та розвивають теоретико-методологічне підґрунтя, спонукають до переосмислення важливих аспектів кримінально-правового регулювання протидії корупційним правопорушенням у судовій сфері в Україні, що дозволить удосконалити порядок притягнення суддів до кримінальної відповідальності у випадку вчинення корупційного правопорушення.

Література

1. Пасєка О.Ф. Співвідношення понять «правопорушення, пов'язане з корупцією», «корупційне правопорушення» та «корупційний злочин». *Право і суспільство*. 2020. № 2. С. 197-203.

2. Трепак В.М. Законодавче визначення поняття «корупційне правопорушення» як потенційне джерело колізій: проблемні питання теорії та практики. *Юридична Україна*. 2016. № 3-4. С. 50-57.

3. Захарчук О.З. Нормативне закріплення корупційних злочинів за законодавством України та їх класифікація. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. *Юридичні науки*. 2015. № 813. С. 33-38.

4. Мельник М.І. Корупційні злочини: сутність і поняття. *Право України*. 2000. № 11. С. 126-130.

5. Гедульянов В.Е. Запровадження терміну «порушення антикорупційного законодавства» як один із напрямів гарантування термінологічної визначеності. *Держава та регіони. Серія: Право*. Запоріжжя, 2019. № 3 (65). С. 147-152.

6. Савченко А.В. Корупційні злочини в Україні: проблеми кримінально-правового розуміння. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2015. № 5. С. 14-24.

7. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

8. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 р. № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>

9. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>